

Lābana kustību analizē balstītā piepūles kvalitāšu izvērtēšanas instrumenta konstruēšanas otrais posms

Ilze Uburģe, Indra Majore-Dūšele

Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Ievads. Piepūles kvalitāšu izvērtēšanas instruments (PKII) (Žiaugre, 2013) ir Latvijā konstruēts, uz mākslu balstīts, izvērtēšanas instruments, kas ļauj efektīvi iz(no)vērtēt deju un kustību terapijas (DKT) dinamiku un rezultātus, kā arī uzskatāmi ataino izmaiņas klienta / pacienta kustību paradumos. PKII aptver vienu no četrām Lābana kustību analīzes jomām – piepūles koncepciju, kas sastāv no četrām kustību kvalitātēm – svara, laika, telpas un plūsmas. Izmantojot Piepūles kvalitāšu novērošanu, deju un kustību terapeits (dkt) cenšas skaidrāk izprast prāta un ķermeņa savstarpējās attiecības (Laban, 1988).

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījuma mērķis bija izveidot PKII vienotu procedūru, izdarot novērošanas protokola uzlabojumus, un izveidot jaunu intensitātes novērošanas protokolu. Veikt Lābana kustību analizē balstītā piepūles kvalitāšu izvērtēšanas instrumenta psihometrisko rādītāju (testa – retesta, neatkarīgo vērtētāju vērtējuma saistību) novērtējumu. Tika pielietots modificēts PKII, autore – Anete Žiaugre (2013). Pētījumā piedalījās seši neatkarīgi vērtētāji (trīs dkt ar specifiskām zināšanām un trīs dkt bez specifiskām zināšanām par PKII), kuri vērtēja desmit respondentu (homogēnu sieviešu grupu) video materiālus.

Rezultāti

1. Pirmajā testēšanas reizē labu saistību ($ICC \geq 0,7$) starp sešu neatkarīgu ekspertu vērtējumiem biežuma protokolā uzrāda visas deviņas skalas un intensitātes protokola astoņas no deviņām skalām.
2. Otrajā testēšanas reizē (pēc divām nedēļām) labu saistību ($ICC \geq 0,7$) starp neatkarīgu ekspertu vērtējumiem intensitātes protokolā uzrāda visas deviņas skalas un biežuma protokolā astoņas no deviņām skalām.
3. Statistiski nozīmīgu ciešu saistību ($p < 0,05$, $p < 0,01$) starp testa un retesta rezultātiem novēro visās deviņās PKII intensitātes un biežuma novērošanas protokolu skalās ($rs \geq 0,7$).
4. Statistiski nozīmīgas atšķirības pirmajā testēšanas reizē tika novērotas starp trīs vērtētājiem ar iepriekšējām zināšanām par PKII un trīs vērtētājiem bez iepriekšējām zināšanām par PKII, biežuma protokolā – pasīvs svars ($Z = -2,16$, $p = 0,03$) un intensitātes protokolā – ilgstošs laiks ($Z = -1,99$, $p = 0,05$) un saistīta plūsma ($Z = -2,39$, $p = 0,02$). Otrajā testēšanas reizē statistiski nozīmīgas atšķirības vērojamas intensitātes novērošanas protokolā – ātrs laiks ($Z = -2,08$, $p = 0,04$), brīva plūsma ($Z = -2,23$, $p = 0,03$) un saistīta plūsma ($Z = -2,33$, $p = 0,02$), biežuma protokolā neuzrādās neviena statistiski nozīmīga atšķirība.

Secinājumi. Uzlabojot PKII vienotu procedūru, tika izveidoti deviņi video paraugi, kas reprezentē katru no kustību kvalitāšu elementiem. Izveidots jauns intensitātes novērošanas protokols, kas paredz kustību kvalitāšu kvalitatīvā aspekta noteikšanu. Ir konstatēts, ka pastāv atšķirības starp dkt ar specifiskām zināšanām un bez tām PKII kustību kvalitāšu pantos – pasīvs svars (biežuma protokolā) un ilgstošs laiks, saistīta plūsma (intensitātes protokolā). Pētījuma rezultāti uzrāda, ka pastāv saistība starp testa un retesta rezultātiem, kas norāda uz instrumenta noturību laikā. Neatkarīgo vērtētāju vērtējuma saistība ir laba. Izveidotais intensitātes novērošanas protokols un koriģētais biežuma novērošanas protokols, uzlabotā piepūles kvalitāšu izvērtēšanas instrumenta instrukcija sniedz pietiekamu informāciju par instrumentu arī deju un kustību terapeitiem bez iepriekšējām zināšanām par šo instrumentu, un tas var tikt izmantots kā uz mākslu balstīts izvērtēšanas instruments Latvijā.